

ARBITRABILITY IN THE ARBITRATION LAW OF THE P. R. CHINA

VERONIKA HRADILOVÁ

Faculty of Law, Masaryk University, Czech Republic

Abstract in original language

Arbitrabilita sporů v Čínské lidové republice je vymezena v rozhodčím zákoně ČLR z roku 1994. V čínské úpravě zaznamenáme pojetí arbitrability, které je vázáno na původní obchodní aspekt, tj. rozhodčí řízení jako nástroj pro řešení sporů mezi obchodníky. Tento trend je důsledkem přílivu zahraničních investic a narůstající pozici ČLR v mezinárodním obchodě od konce 70. let a počátku 80. let 20. století. Tento příspěvek rozebere rozsah arbitrability v čínském rozhodčím zákoně.

Key words in original language

Arbitrabilita; rozhodčí zákon Čínské lidové republiky z roku 1994; obchodní aspekt.

Abstract

The Arbitration Law of the People's Republic of China (1994) deals with the scope of arbitrability. The Chinese concept of arbitrability follows the original commercial aspect of arbitration, i.e. arbitration as a method of settling disputes arising from commercial activities. Such trend is closely related to the economic growth of the P. R. China in the international trade from the late 1970s and early 1980s, and especially to the increase of the foreign direct investment in P. R. China. In this contribution we will analyse the scope of arbitrability in the Arbitration Law of the P. R. China.

Key words

Arbitrability; Arbitration Law of the People's Republic of China (1994); commercial aspect.

1. ÚVOD

Vymezením arbitrability se nezabývá žádná mezinárodní úmluva. Jedná se o národní záležitost, jež je plně v dispozici vnitrostátní právní úpravy. Převažujícím trendem je arbitrabilita majetkových sporů, popř. sporů o právech, jež mají strany k volné dispozici. Nicméně v negativním vymezení arbitrability se většina národních právních úprav shoduje pouze ve sporech o osobním stavu a v trestních věcech. Trendem je rozšiřování arbitrability na spory ve věcech rodinněprávních, práva duševního vlastnictví, insolvenčního práva a rovněž i ve věcech veřejného zájmu, jako je právo hospodářské soutěže. Některé právní řády v kontextu mezinárodní obchodní arbitráže poukazují na existenci mezinárodního veřejného zájmu ve prospěch mimořádně širokého vymezení arbitrability.

S širokým pojetím arbitrability ve věcech majetkových sporů dochází k odklonu od původního záměru rozhodčího řízení na spory mezi obchodníky a dochází k jeho rozšiřování do dalších soukromoprávních vztahů, včetně rodinného práva a dědictví. Tímto dochází k překonání rozhodčího řízení v obchodním styku, tak jak je nastaveno ve Vzorovém zákoně UNCITRAL.

Zde se chceme zamyslet nad pojetím arbitrability v čínském právu a zda podléhá trendu rozšiřování arbitrability. Jako hypotézu jsme si stanovili potvrzení úvahy, že rozhodčí řízení je v Čínské lidové republice vázáno na obchodní souvislosti a rozšiřování arbitrability je otázkou úpravy v rozhodčích řádech jednotlivých rozhodčích soudů. K analýze dané problematiky dospějeme na základě následujících otázek: Sleduje čínská úprava původní obchodní aspekt rozhodčího řízení? Jaké spory jsou nearbitrabilní? Podléhá trendu rozšiřování arbitrability? Je čínská úprava méně liberální ve srovnání s maximálním vymezením arbitrability v některých právních řádech?

2. ARBITRABILITA V ČÍNSKÉM PRÁVU

Arbitrabilita (可仲裁性 „ke zhongcai xing“) sporů v čínském rozhodčím řízení je vymezena v rozhodčím zákoně ČLR.¹ **Článek 2 rozhodčího zákona ČLR** vymezuje přípustnost sporů k rozhodčímu řízení (pozitivní vymezení arbitrability) *na spory ze smluv mezi sobě rovnými občany, právníckými osobami a jinými hospodářskými podniky, a na spory z jiných majetkových práv a hodnot.*

V čínské úpravě zaznamenáme pojetí arbitrability, které je vázáno na svůj **původní obchodní aspekt**. Tento trend je důsledkem přílivu zahraničních investic a narůstající pozici Číny v mezinárodním obchodě od konce 70. let a počátku 80. let 20. století. Rozhodčí zákon ČLR dopadá výhradně na spory v obchodním styku a *nepřipouští rozšiřování arbitrability*, tak jak jsme svědky tohoto jevu v mnoha současných právních řádech, na různorodé právní spory: pracovněprávní spory a další majetkové spory (např. ve věcech dědictví).

Někteří čínští autoři² jsou názoru, že ustanovení článku 2 rozhodčího zákona ČLR je nepřesné a může vést k nesprávnému pochopení, že spory ze smluv

---

¹ *Arbitration Law of the People's Republic of China* [Adopted by the 9th Meeting of the Standing Committee of the eighth National People's Congress on October 31, 1994 and promulgated by the Decree (No.31) of the president of the People's Republic of China on October 31, 1994; 中华人民共和国仲裁法 „Zhonghua Renmin Gongheguo Zhongcai Fa“].

² LIANBIN, SONG – JIAN, ZHAO – HONG, LI. Approaches to the Revision of the 1994 Arbitration Act of the People's Republic of China. *Journal of International Arbitration*. 2003, roč. 20, č. 2, s. 180.

a spory z jiných majetkových práv a hodnot mezi sobě rovnými subjekty mohou být podrobeny rozhodčímu řízení. Navrhují, aby případná novela byla obohacena o dodatek, že strany mohou v daném sporu uzavřít smír.³ Tato připomínka pravděpodobně úzce souvisí s tradičním čínským konceptem založeným na „med-arb“. Domníváme se, že čínský zákonodárce vypustil předpoklad smíru na základě silně zakotveného vlivu konfuciánské myšlenky o harmonickém řešení sporů v čínské společnosti.

Objektivní arbitrabilita, jež je upravena v právním řádu, je vždy širší než arbitrabilita subjektivní (ve smyslu zúžení předmětu rozhodčí smlouvy).⁴ Zastáváme názor, že ustanovení článku 2 rozhodčího zákona ČLR implicitně zahrnuje pod spory z majetkových práv⁵ spory z mimosmluvních právních vztahů. Vzhledem k nejasnému postavení sporů z mimosmluvních závazků před čínskými soudy by bylo vstřícným krokem, pokud by se formulace článku 2 rozrostla *na spory z mimosmluvních právních vztahů*, popř. *na spory o právech s těmito právy související*.

Článek 3 rozhodčího zákona ČLR vymezuje spory nepřípustné k řešení v rozhodčím řízení (negativní vymezení arbitrability). Nearbitrabilní jsou spory ve věcech:

1. *manželských, adopcí, poručnictví, týkajících se dětí a dědictví;*
2. *správněprávních, které spadají podle platné právní úpravy do pravomoci správních orgánů.*

Pokud jde o článek 3, čínští autoři volají v případné novele zákona o doplnění v bodě 1 *o věci vyplývající z jiných osobnostních práv* a v bodě 2 doporučují *definovat správněprávní spory*.⁶

Vedle toho má každý stát možnost vymezit okruh sporů, které jsou ve výlučné pravomoci obecných tuzemských soudů.⁷ Tato problematika je v dispozici jednotlivých států. **Článek 34 občanského soudního řádu ČLR**⁸ zakládá *výlučnou pravomoc lidových soudů ve věcech nemovitostí*,

---

³ Tamtéž.

⁴ ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, s. 116-117.

⁵ Srovnej „*property rights*“ v článku 2 rozhodčího zákona ČLR a „*pecuniary claims*“ v článku 177 švýcarského zákona o mezinárodním právu soukromém.

⁶ LIANBIN, SONG – JIAN, ZHAO – HONG, LI. Approaches to the Revision of the 1994 Arbitration Act of the People's Republic of China. *Journal of International Arbitration*. 2003, roč. 20, č. 2, s. 180.

⁷ LEW, J. D. M. – MISTELIS, L. A. – KRÖLL, S. M. *Comparative international commercial arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003, s. 199.

⁸ *Civil Procedure Law of the People's Republic of China* [Adopted at the Fourth Session of the Seventh National People's Congress on April 9, 1991, promulgated by Order No. 44 of

přístavních operací a dědictví. Spory vyvolané z platnosti práv duševního vlastnictví a insolvence nemohou být podle dílčích zákonů⁹ řešeny v rozhodčím řízení.

Z výše uvedeného rozsahu arbitrability v rozhodčím zákoně ČLR, jak jsme již zmiňovali, vyplývá v čínské praxi **nejistota ohledně sporů z mimosmluvních právních vztahů**. V této oblasti čínské právo pokulhává za ustanovením článku II odst. 1 Newyorské úmluvy, který výslovně připouští rozhodčí řízení ze sporů vznikajících ze vztahů smluvních či mimosmluvních.¹⁰ Z výkladu ustanovení článku 1 odst. 1 Vzorového zákona UNCITRAL o mezinárodní obchodní arbitráži¹¹, jenž vymezuje působnost na mezinárodní obchodní rozhodčí řízení, můžeme dovodit, že termín „obchodní“ by měl být interpretován široce a dopadat na obchodní vztahy smluvní a mimosmluvní.

V čínském prostředí byl zastáván do druhé poloviny 90. let 20. století názor opírající se o nearbitrabilitu sporů z mimosmluvních závazků. V praktické rovině se situace mohla promítnout tak, že v případě cizího rozhodčího nálezu měl čínský soud možnost odmítnout uznání a výkon takového

---

the President of the People's Republic of China on April 9, 1991, and effective as of the date of promulgation; 中华人民共和国民事诉讼法 „Zhonghua Renmin Gongheguo Minshi Susong Fa“; poslední novelizace v roce 2007].

⁹ Například články 41-43 *Trademark Law of the People's Republic of China* (Adopted on Aug.23, 1982 at the 24th Session of the Standing Committee of the Fifth National People's Congress, amended for the first time according to the Decision on Amending the Trademark Law of the People's Republic of China of the 30th Session of the Standing Committee of the Seventh National People's Congress on Feb.22, 1993, and amended for the second time according to the Decision on Amending the Trademark Law of the People's Republic of China of the 24th Session of the Standing Committee of the Ninth National People's Congress on Oct.27, 2001). Článek 20 *Law of the People's Republic of China on Enterprise Bankruptcy* (Adopted at the 23rd Session of the Standing Committee of the 10th National People's Congress on August 27, 2006 and goes into effect since June 1, 2007). Článek 45-46 *Patent Law of the People's Republic of China* (Adopted at the 4th Session of the Standing Committee of the Sixth National People's Congress on March 12, 1984; amended for the first time by the Decision on Amending the Patent Law of the People's Republic of China adopted at the 27th Session of the Standing Committee of the Seventh National People's Congress on September 4, 1992; amended for the second time by the Decision on Amending the Patent Law of the People's Republic of China, adopted at the 17th Session of the Standing Committee of the Ninth National People's Congress on August 25, 2000; amended for the third time by the Decision of the Standing Committee of the National People's Congress on Amending the Patent Law of the People's Republic of China adopted at the 6th Session of Standing Committee of the 11th National People's Congress of the People's Republic of China on December 27, 2008).

¹⁰ ROZEHNALOVÁ, N. *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vyd. Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, s. 119.

¹¹ UNCITRAL *Model Law on International Commercial Arbitration 1985*, pozn. 2. *Explanatory Note by the UNCITRAL secretariat on the 1985 Model Law on International Commercial Arbitration as amended in 2006*, s. 26, para. 12.

rozhodčího nálezu, ve kterém se zahraniční strana domáhala jeho výkonu vůči čínskému subjektu. Takové jednání čínského soudu by bylo v souladu s článkem V odst. 2 písm. a) Newyorské úmluvy, neboť podle čínského práva nejsou takové spory předmětem rozhodčího řízení.

2.1 ROZHODČÍ ŘÍZENÍ Z MIMOSMLUVNÍCH PRÁVNÍCH VZTAHŮ

Negativní postoj ke sporům z mimosmluvních nároků vznikajících ze smluv byl vlastní v zemích *common law*, jež volily užší výklad pro rozhodčí smlouvu znějící „*all disputes arising out of this Agreement*“^{12 13} a „*all disputes arising under this Agreement*“.^{14 15} Na druhé straně široký výklad rozsahu rozhodčí smlouvy je všeobecně uznáván ve formulacích „*all disputes arising in connection with this Agreement*“, „*all disputes relating to this Agreement*“¹⁶ a „*all disputes in respect of this Agreement*“.^{17 18} Čínské soudy rovněž přistupují k širokému výkladu takových rozhodčích

---

¹² LEW, J. D. M. – MISTELIS, L. A. – KRÖLL, S. M. *Comparative international commercial arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003, s. 152.

¹³ Podle některých autorů je slovnímu spojení dán široký výklad v některých právních řádech (například ve Velké Británii) a tímto je dostačující pro nároky z mimosmluvních závazků. IN: TWEEDDALE, A. – TWEEDDALE, K. *Arbitration of commercial disputes: international and English law and practice*. Oxford: Oxford University Press, 2007, s. 607. Viz rozhodnutí ve věci *Capital Trust Investment Ltd. v. Radio Design AB*, [2002] EWCA Civ 135.

¹⁴ BORN, G. B. *International arbitration and forum selection agreements: drafting and enforcing*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2006, s. 39-40.

¹⁵ Formulace je spojována s užším výkladem než v případě „*arising out of*“: viz rozhodnutí ve věci *Heyman v Darwins Ltd* [1942], *Fillite (Runcorn) Ltd v Aqua-Lift* [1989] (IN: *Premium Nafta Products Ltd. and others v. Fili Shipping Co. and others*, para. 11). IN: TWEEDDALE, A. – TWEEDDALE, K. *Arbitration of commercial disputes: international and English law and practice*. Oxford: Oxford University Press, 2007, s. 608.

Nutno podotknout, že soudy ve Velké Británii nejsou v tomto přístupu jednotné: viz rozhodnutí *Union of India v E B Aaby's Rederi A/S* [1975], kde nebyl spatřován rozdíl mezi oběma formulacemi, a *Mackender v Feldia AG* [1967], kde bylo potvrzeno širší pojetí (IN: *Premium Nafta Products Ltd. and others v. Fili Shipping Co. and others*, para. 11).

¹⁶ BORN, G. B. *International arbitration and forum selection agreements: drafting and enforcing*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2006, s. 40.

¹⁷ TWEEDDALE, A. – TWEEDDALE, K. *Arbitration of commercial disputes: international and English law and practice*. Oxford: Oxford University Press, 2007, s. 605-607.

¹⁸ CIETAC ve vzorové rozhodčí doložce kombinuje „*arising from*“ a „*in connection with*“: „*Any dispute arising from or in connection with this Contract shall be submitted to the China International Economic and Trade Arbitration Commission for arbitration which shall be conducted in accordance with the Commission's arbitration rules in effect at the time of applying for arbitration. The arbitral award is final and binding upon both parties.*” IN: CIETAC. Application for Arbitration – Model Arbitration Clause [online]. Změněno 2008 [citováno 12. prosince 2009]. Dostupné z: <http://www.cietac.org/index.cms>.

doložek.¹⁹ Značně problematický je tedy výklad „*disputes arising from*“, „*disputes arising under*“ a „*disputes arising out of*“.²⁰ Takové rozhodčí doložky jsou značně riskantní, neboť daná formulace vylučuje mimosmluvní nároky.²¹

V této souvislosti poukazujeme na zajímavé britské rozhodnutí ve věci **Premium Nafta Products Ltd. and others v. Fili Shipping Co. and others** z roku 2007.²² Rozhodnutí se věnuje formulacím „*in relation to*“, „*in connection with*“, „*arising under*“ a „*arisen out of*“.²³ Dále uvádí, jestliže strany uzavřely rozhodčí smlouvu, tímto očekávají, že veškeré spory vznikající z jejich vztahu budou řešeny v rozhodčím řízení, ledaže se dohodnou, že určité otázky jsou vyloučeny z projednání v rozhodčím řízení.²⁴ Tímto připouští problematické termíny „*arising under*“ a „*arisen out of*“ v rozhodčích smlouvách. Tento přístup byl přijat také hongkongským soudem v rozhodnutí **UDL Contracting Ltd. v. Apple Daily Printing Ltd.** z roku 2008.²⁵ Soud odkazuje v dané věci na výše zmiňované britské rozhodnutí.²⁶

---

¹⁹ XIAO, YONGPING – LONG, WEIDI. Enforcement of International Arbitration Agreements in Chinese Courts. *Arbitration International*. LCIA, 2009, roč. 25, č. 4, s. 580. Tento přístup byl potvrzen soudy v dalších státech (např. Velká Británie, Austrálie, Německo, Kanada, USA, Hongkong).

²⁰ BORN, G. B. *International arbitration and forum selection agreements: drafting and enforcing*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2006, s. 40. XIAO, YONGPING – LONG, WEIDI. Enforcement of International Arbitration Agreements in Chinese Courts. *Arbitration International*. LCIA, 2009, roč. 25, č. 4, s. 580.

²¹ BORN, G. B. *International arbitration and forum selection agreements: drafting and enforcing*. Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2006, s. 40.

²² *Premium Nafta Products Ltd. and others v. Fili Shipping Co. and others*, [2007] EWCA Civ 20. Dostupné z [www stránek United Kingdom Parliament: http://www.publications.parliament.uk/pa/ld200607/ldjudgmt/jd071017/ship-1.htm](http://www.publications.parliament.uk/pa/ld200607/ldjudgmt/jd071017/ship-1.htm) [citováno 3. prosince 2009]. Zmíněno v: XIAO, YONGPING – LONG, WEIDI. Enforcement of International Arbitration Agreements in Chinese Courts. *Arbitration International*. LCIA, 2009, roč. 25, č. 4, s. 580-581.

²³ Viz rozhodnutí, para. 11.

²⁴ Tamtéž, para. 13.

²⁵ *UDL Contracting Ltd. v. Apple Daily Printing Ltd. and Lai Chee Ying Jimmy*, HCA1209/2007. Dostupné z [www stránek Judiciary of the Hong Kong Special Administrative Region of the P. R. China: http://legalref.judiciary.gov.hk/lrs/common/ju/ju_body.jsp?DIS=59831&AH=&QS=&FN=&currpage=T](http://legalref.judiciary.gov.hk/lrs/common/ju/ju_body.jsp?DIS=59831&AH=&QS=&FN=&currpage=T) [citováno 3. prosince 2009]. Zmíněno v: XIAO, YONGPING – LONG, WEIDI. Enforcement of International Arbitration Agreements in Chinese Courts. *Arbitration International*. LCIA, 2009, roč. 25, č. 4, s. 581.

²⁶ Viz rozhodnutí, para. 26-27.

Otázkou zůstává, zda čínská praxe připouští rozhodčí řízení z mimosmluvních vztahů. Z dostupných zdrojů²⁷ uvádíme, že postoj čínských soudů ke sporům z mimosmluvních vztahů prošel významným vývojem. Na tomto místě uvedeme dva případy, jeden z roku 1989 a druhý z roku 1998, kde poukážeme na změnu trendu. Příčinou problémů je **článek 29 občanského soudního řádu ČLR**, podle něhož je ve sporech z mimosmluvních závazků dána pravomoc (příslušnost) lidovému soudu určenému podle místa, kde vznikla škoda, nebo podle místa, kde má žalovaný bydliště.

První spor ve věci **Swiss Industrial Resources Corporation v. China Technology Import and Export Corporation**²⁸ z roku 1989 se setkal s odmítnutím čínských soudů řešit spor z mimosmluvního vztahu v rámci rozhodčího řízení. Podle uzavřené smlouvy měla švýcarská společnost dodat čínské společnosti ocel. K dodávce oceli nedošlo. Následně čínská společnost žalovala švýcarskou společnost u lidového soudu v Šanghaji (*Shanghai Intermediate People's Court*) a požadovala vrácení kupní ceny, ušlý zisk, úhradu nákladů bance za zřízení dokumentárního akreditivu a další související náklady. Lidový soud rozhodl ve prospěch navrhovatele. Švýcarská společnost se poté odvolala k soudu vyššího stupně (*Shanghai High Court*) s tím, že lidový soud není pravomocný k rozhodování v dané věci z důvodu existence rozhodčí doložky.

Lidový soud druhé instance došel k závěru, že švýcarská společnost dosáhla uzavření smlouvy uvedením v omyl. Jedná se tedy o spor z mimosmluvního vztahu, vyloučil použití rozhodčí doložky v kupní smlouvě a potvrdil rozsudek prvostupňového soudu. Soud odkázal na článek 22 občanského soudního řádu ČLR, podle něhož je dána pravomoc (příslušnost) lidového soudu určeného podle místa, kde došlo ke vzniku škody.

Druhý případ z roku 1998 se vyznačuje rozhodnutím ve prospěch arbitráže: **Textile & Other Light Industries Co. Ltd. of the Commodities Group (Jiangsu Province) vs. Topcapital Holdings Ltd. (Hong Kong) and Prince Development Ltd. (Canada)**.²⁹ Čínská společnost uzavřela dvě smlouvy o koupi použitých elektrických zařízení se společností

---

²⁷ KONG, YUAN. Recent Cases Relating to Arbitration in China. *Asian International Arbitration Journal*. 2006, roč. 2, č. 2, s. 179-181. XIAO, YONGPING – LONG, WEIDI. Enforcement of International Arbitration Agreements in Chinese Courts. *Arbitration International*. LCIA, 2009, roč. 25, č. 4, s. 579-581.

²⁸ KONG, YUAN. Recent Cases Relating to Arbitration in China. *Asian International Arbitration Journal*. 2006, roč. 2, č. 2, s. 179-180.

²⁹ Tamtéž, s. 180-181. XIAO, YONGPING – LONG, WEIDI. Enforcement of International Arbitration Agreements in Chinese Courts. *Arbitration International*. LCIA, 2009, roč. 25, č. 4, s. 579-580. Plné znění rozhodnutí dostupné z: <http://www.lawinfochina.com/case/display.asp?db=2&id=51&keyword=tort> (pouze v čínštině, anglický překlad dostupný po placené registraci na www stránkách LawInfoChina) [citováno 19. října 2009].

z Hongkongu a se společnostmi z Kanady. Obě kupní smlouvy obsahovaly rozhodčí doložku: „*Veškeré spory vyplývající z této smlouvy budou řešeny v rozhodčím řízení před CIETAC.*“ Stroje byly dodány, nicméně čínská společnost je z důvodu špatného stavu shledala nepoužitelnými. Poté čínská společnost žalovala oba prodávající u lidového soudu (*Jiangsu High Court*), který rozhodl, že nepoužitelnost strojů zakládá mimosmluvní závazek překračující rozsah plnění ze smlouvy. Potvrdil, že poškozená strana má i přes existenci rozhodčí doložky právo podat žalobu k lidovému soudu.³⁰ Rozhodnutí bylo značně kritizováno, neboť poskytlo žalobci únikovou cestu vyhnout se rozhodčímu řízení.³¹

Následně se žalované společnosti odvolaly k Nejvyššímu lidovému soudu ČLR. Ten potvrdil existenci rozhodčí doložky v kupní smlouvě, tudíž spory měly být podány k rozhodčímu řízení před CIETAC.³²

Toto rozhodnutí lze považovat za zlomové v tom směru, že sjednaná rozhodčí doložka v čínské praxi implicitně zahrnuje vedle sporů ze smluvních vztahů rovněž spory z mimosmluvních vztahů, pokud si strany smluvně neujednají, že jsou z rozhodčího řízení vyloučeny spory z neplnění smlouvy.³³

Vzhledem k tomu, že v posledním případě rozhodoval Nejvyšší lidový soud ČLR, můžeme říci, že nyní je rozhodčí řízení přípustné i ve sporech z mimosmluvních vztahů. A to i přesto, že se o mimosmluvních závazcích čínský zákon nezmiňuje. Nebylo by proto na škodu v případné novele zákona zahrnout vedle sporů ze smluv a sporů z jiných majetkových práv rovněž spory s těmito právy související, popř. přímo uvést spory z mimosmluvních právních vztahů.

Skutečným problémem v čínské praxi bylo, že se *lidové soudy běžně nechaly ovlivnit kvalifikací sporu žalobcem* a podáním žaloby k lidovému soudu. Následně lidové soudy opomněly interpretovat rozsah rozhodčí doložky.³⁴ Lidové soudy tak umožnily žalobcům *vyhnout se rozhodčímu řízení.*³⁵

---

³⁰ KONG, YUAN. Recent Cases Relating to Arbitration in China. *Asian International Arbitration Journal*. 2006, roč. 2, č. 2, s. 180-181.

³¹ XIAO, YONGPING – LONG, WEIDI. Enforcement of International Arbitration Agreements in Chinese Courts. *Arbitration International*. LCIA, 2009, roč. 25, č. 4, s. 579.

³² KONG, YUAN. Recent Cases Relating to Arbitration in China. *Asian International Arbitration Journal*. 2006, roč. 2, č. 2, s. 181.

³³ XIAO, YONGPING – LONG, WEIDI. Enforcement of International Arbitration Agreements in Chinese Courts. *Arbitration International*. LCIA, 2009, roč. 25, č. 4, s. 579-581.

³⁴ Tamtéž, s. 579-580.

³⁵ Tamtéž, s. 579.

Zajímavým nedávným sporem z roku 2005 je rozhodnutí Nejvyššího lidového soudu ČLR ve dvojici případů **Jilin Songmei Acetic Acid Ltd. v. WP International Group Inc. a Jilin Chemical Industrial Co. Ltd. v. WP International Group Inc.**³⁶ Podstatou těchto případů jsou následující okolnosti: společnost Jilin Chemical Industrial Co. Ltd. (dále „Jilin Chemical“) uzavřela se společností WP International Group Inc. (dále „WP International“) smlouvu o založení smluvního joint venture – Jilin Songmei Acetic Acid. Ltd. (dále „Jilin Songmei“). V článku 44 smlouvy o založení joint venture byla obsažena rozhodčí doložka: „*Veškeré spory vyplývající z této smlouvy nebo s ní související budou řešeny v rozhodčím řízení před stálým rozhodčím soudem CIETAC.*“

Společnost WP International žalovala obě společnosti Jilin Chemical a Jilin Songmei u lidového soudu v provincii Ťi-lin (*Jilin High Court*) s odůvodněním, že obě společnosti jednaly ve shodě a dopustily se vůči společnosti WP International zvyšování cen surového a zpracovaného materiálu, placení nepřiměřených poplatků a dalších neopodstatněných ztrát.

Oba žalovaní namítali nepravomoc lidového soudu z důvodu existence platné rozhodčí doložky uzavřené mezi Jilin Chemical a WP International ve smlouvě o založení joint venture a z důvodu, že se jedná o spor vzniklý ze smlouvy o joint venture. Žalovaná společnost Jilin Chemical namítala, že je jediným žalovaným. Námitka nepravomoci lidového soudu byla zamítnuta. Následně se obě žalované společnosti samostatně odvolaly k Nejvyššímu lidovému soudu ČLR. Nejvyšší lidový soud ČLR zamítl obě odvolání a potvrdil rozhodnutí soudu první instance. Podle Nejvyššího lidového soudu ČLR byla rozhodčí doložka uzavřena mezi společnostmi Jilin Chemical a WP International. Proto žaloba k lidovému soudu proti společnosti Jilin Songmei nemůže být zamítnuta.

Teorie rozhodčího řízení umožňuje realizaci rozhodčího řízení mezi více než dvěma stranami. Předpokladem je, že všechny strany jsou vázány smlouvou, ve které je ujednána rozhodčí doložka.³⁷ V našem sporu nebyla tato podmínka evidentně naplněna. Další možností zůstává, že strana, která není podepsána pod rozhodčí smlouvou, se stane implicitně stranou rozhodčího řízení na základě vázanosti takovou rozhodčí smlouvou například tím, že se podílí na plnění ze smlouvy, nebo je dotčena vzniklým

---

³⁶ YEOH, FRIVEN – FU, YU. The People's Courts and Arbitration. A Snapshot of Recent Judicial Attitudes on Arbitrability and Enforcement. *Journal of International Arbitration*. 2007, roč. 24, č. 6, s. 637-638. KONG, YUAN. Recent Cases Relating to Arbitration in China. *Asian International Arbitration Journal*. 2006, roč. 2, č. 2, s. 181-182.

³⁷ LEW, J. D. M. – MISTELIS, L. A. – KRÖLL, S. M. *Comparative international commercial arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003, s. 379. YUEN, PETER. Arbitration Clauses in a Chinese Context. *Journal of International Arbitration*. 2007, roč. 24, č. 6, s. 589. RUBINO-SAMMARTANO, M. *International arbitration law and practice*. 2. vyd. The Hague: Kluwer Law International, 2001, s. 302.

sporem.³⁸ Rozhodčí soud na základě *doktríny competence-competence* může sám rozhodnout, zda takové rozhodčí řízení spadá pod rozhodčí smlouvu a rozhodne o své případné pravomoci.³⁹ Tento přístup je však plně v dispozici rozhodčího soudu.

Vzhledem k tomu, že se v našem sporu jednalo o společné jednání společností Jilin Chemical a Jilin Songmei, lidový soud nenašel žádný důvod, proč by společnost WP International nemohla obě společnosti žalovat u lidového soudu. Soud došel k závěru, že rozhodčí doložka nemohla zabránit žalobě z mimosmluvního vztahu na základě článku 29 občanského soudního řádu ČLR. Společnost Jilin Songmei není smluvní stranou smlouvy o založení joint venture, proto není oprávněna namítat existenci rozhodčí doložky. Tato okolnost byla klíčovým důvodem, proč Nejvyšší lidový soud ČLR ponechal pravomoc k vyřešení sporu lidovému soudu. Na první pohled je zřejmé, že v případě žaloby pouze proti společnosti Jilin Chemical by žalobce postupoval v souladu s rozhodčí doložkou, tj. ve prospěch rozhodčího řízení.

K výkladu článku 29 občanského soudního řádu ČLR se přímo vyjádřil Nejvyšší lidový soud ČLR v roce 2005 v **Supreme People's Court Minutes of the Second National Work Conference on the Trial of Foreign-related Commercial and Maritime Cases**.⁴⁰ V souladu s tímto opatřením Nejvyššího lidového soudu ČLR odepře lidový soud svou pravomoc v mimosmluvních sporech za předpokladu, že je zde platná rozhodčí doložka mezi stranami smlouvy s existujícím cizím prvkem. Pokud dopadá rozhodčí doložka na všechny strany sporu, článek 29 občanského soudního řádu ČLR nebrání stranám zahájit rozhodčí řízení ve věcech mimosmluvních závazků.⁴¹

Oproti výše zmiňovanému rozhodnutí lze zaznamenat rozdílný přístup soudu v Pekingu ve věci **Palaisite Investment Management Ltd. (dále „Palaisite Ltd.“) v. Beijing Yidonghang Business Management Ltd. (dále „Beijing Yidonghang Ltd.“) and Beijing No. 1 Machine Tool Plant (dále „Beijing No. 1 Plant“)** z roku 2002.⁴² Společnosti Palaisite Ltd. a Beijing Yidonghang Ltd. uzavřely smlouvu, jejíž součástí byla rozhodčí

---

³⁸ YUEN, PETER. Arbitration Clauses in a Chinese Context. *Journal of International Arbitration*. 2007, roč. 24, č. 6, s. 590.

³⁹ LEW, J. D. M. – MISTELIS, L. A. – KRÖLL, S. M. *Comparative international commercial arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003, s. 380.

⁴⁰ YEOH, FRIVEN – FU, YU. The People's Courts and Arbitration. A Snapshot of Recent Judicial Attitudes on Arbitrability and Enforcement. *Journal of International Arbitration*. 2007, roč. 24, č. 6, s. 638.

⁴¹ Tamtéž.

⁴² XIAO, YONGPING – LONG, WEIDI. Enforcement of International Arbitration Agreements in Chinese Courts. *Arbitration International*. LCIA, 2009, roč. 25, č. 4, s. 586-587.

doložka. Následně Pulaisite Ltd. žalovala o náhradu škody z mimosmluvního jednání u lidového soudu (*Beijing No. 2 Intermediate People's Court*) společnosti Beijing Yidonghang Ltd. a Beijing No. 1 Plant i přesto, že mezi Pulaisite Ltd. a Beijing Yidonghang Ltd. existovala rozhodčí doložka. Lidový soud zamítl žalobu proti Beijing Yidonghang Ltd. z důvodu existence rozhodčí doložky a zastavil řízení. Tento postup odůvodnil tím, že žaloba proti Beijing No. 1 Plant může být podána teprve až po vyřešení sporu mezi dvěma stranami rozhodčí doložky.

Otázkou však zůstává, jak došel lidový soud k závěru zamítnout žalobu v celém svém rozsahu i vůči Beijing No. 1 Plant? Čínské právo nemá pro takové rozhodnutí žádné zákonné ustanovení. Jedinou možností je podle článku 136 odst. 6 čínského občanského soudního řádu ČLR⁴³ přerušit soudní řízení z důvodu, který shledá soud přiměřeným.⁴⁴

3. ARBITRABILITA V ŘÁDECH JEDNOTLIVÝCH ČÍNSKÝCH ROZHODČÍCH SOUDŮ

Řád Rozhodčího soudu CIETAC (*China International Economic and Trade Arbitration Commission*)⁴⁵ z roku 2005 vymezuje v článku 2 odst. 1 svou pravomoc ve sporech ze smluvních či mimosmluvních vztahů vznikajících z hospodářských a obchodních transakcí. Článek 3 dále specifikuje pravomoc na tyto případy:

- a. na mezinárodní spory nebo spory s mezinárodním prvkem,
- b. na spory ve vztahu k Hongkongu, Macau nebo Tchaj-wanu,
- c. na vnitrostátní spory.

Tato zvláštní úprava je dalším specifickým čínského rozhodčího řízení. Úprava je v souladu se zákonem, pouze ujasňuje poměr k mezinárodním sporům vs. sporům s mezinárodním prvkem (tj. důkaz, že čínská praxe rozlišuje „*international disputes*“ a „*foreign-related disputes*“) a zejména k Hongkongu, Macau a Tchaj-wanu. Ve spojení s článkem 3 Řádu Rozhodčího soudu CIETAC je cílem podchytit co nejvíce případných sporů pod označením „*international disputes*“ a „*foreign-related disputes*“.

---

⁴³ Článek 136 odst. 3 občanského soudního řádu ČLR: „*Legal proceedings shall be suspended in any of the following circumstances: (6) other circumstances that warrant the suspension of the litigation.*“

⁴⁴ XIAO, YONGPING – LONG, WEIDI. Enforcement of International Arbitration Agreements in Chinese Courts. *Arbitration International*. LCIA, 2009, roč. 25, č. 4, s. 587.

⁴⁵ Oficiální www stránky CIETAC dostupné z: <http://www.cietac.org/> [poslední přístup 9. února 2010].

Pokud jde o vymezení sporů ze smluvních a mimosmluvních právních vztahů, CIETAC reagoval na vývoj v 90. letech minulého století, kdy došlo k obratu v přípustnosti rozhodčího řízení v mimosmluvních vztazích. Z ustanovení článku 2 odst. 1 vyplývá, že mimosmluvní právní vztahy jsou rovněž arbitrabilní v domácích sporech vznikajících z obchodních smluv.

Řád Rozhodčího soudu v Pekingu⁴⁶ volí liberálnější úpravu. **Článek 1 odst. 1** se obecně zmiňuje o pravomoci soudu rozhodovat ve sporech vznikajících ze smluv a z jiných majetkových sporů mezi fyzickými osobami, právníckými osobami a jinými podniky.

Řád Rozhodčího soudu v Šanghaji⁴⁷ vymezuje pravomoc obdobně v **článku 2**, kde navíc dodává, že spory se mohou týkat buď čínských nebo zahraničních osob. Navíc ve druhém odstavci téhož článku negativně vymezuje okruh právních vztahů, jež nejsou arbitrabilní. Jedná se o výčet situací z článku 3 rozhodčího zákona ČLR a zároveň zmiňuje spory v pracovněprávních věcech a spory vznikající z obdělávání půdy ve společném vlastnictví. Poslední dvě situace jsou ve výčtu nearbitrabilních sporů zbytečné, neboť rozhodčí zákon ČLR se zmiňuje, že úprava těchto forem rozhodčího řízení podléhá úpravě ve speciálních právních předpisech a ve své podstatě se jedná o správní rozhodčí řízení.

Řád Rozhodčího soudu ve Wu-chanu⁴⁸ se staví k rozhodčímu řízení značně liberálně. Pokud jde o okruh sporů, má rozhodčí soud podle **článku 2 odst. 1** pravomoc přijímat a rozhodovat spory. Žádná jiná specifikace není do toho článku zahrnuta. Nicméně z článku 1 vyplývá, že rozhodčí pravidla jsou formulována v souladu s rozhodčím zákonem a dalšími právními předpisy.

Pro srovnání si uvedeme také **článek 3 Řádu Rozhodčího soudu v Šen-čenu**.⁴⁹ Rozhodčí soud má pravomoc ve věcech sporů ze smluv a jiných majetkových sporů mezi fyzickými osobami, právníckými osobami a jinými podniky, které jsou si rovny před zákonem a působí na území, či mimo území Čínské lidové republiky.

---

⁴⁶ Beijing Arbitration Commission. Oficiální www stránky dostupné z: <http://www.bjac.org.cn/en/index.asp> [poslední přístup 9. února 2010].

⁴⁷ Shanghai Arbitration Commission. Oficiální www stránky dostupné z: <http://www.accsh.org.cn/accsh/english/index.html> [poslední přístup 9. února 2010].

⁴⁸ Wuhan Arbitration Commission. Oficiální www stránky dostupné z: <http://www.whac.org.cn/zcen/> [poslední přístup 30. prosince 2009].

⁴⁹ Shenzhen Arbitration Commission. Oficiální www stránky dostupné z: <http://www.szac.org/english/index.asp> [poslední přístup 9. února 2010].

4. ZÁVĚR

Čínská úprava zaujímá užší přístup k otázce arbitrability. Zákon o rozhodčím řízení ČLR vymezuje arbitrabilitu v článku 2 na spory ze smluv mezi sobě rovnými občany, právníky osobami a jinými hospodářskými podniky, a na spory z jiných majetkových práv a hodnot. Arbitrabilita je v čínském právu vázána na **původní obchodní aspekt** rozhodčího řízení. Vázanost rozhodčího řízení na obchodní aspekt souvisí s pozicí mediace v ČLR jako nástroje pro řešení soukromoprávních sporů. Rozhodčí zákon ČLR nepřipouští rozšiřování arbitrability, tak jak zaznamenáváme tento trend v mnoha právních řádech, na různorodé právní spory, včetně pracovněprávních a rodinněprávních, ve věcech dědictví či nemovitostí. Rozsah arbitrability v čínské praxi se příliš neodlišuje od jiných zemí světa s přihlédnutím k tomu, že některé právní řády jsou liberálnější a jiné více restriktivní.

V čínské praxi se vymezení arbitrability setkávalo s chybnou interpretací rozhodčí doložky (rozhodčí smlouvy) ze strany lidových soudů. Ty se v mnoha případech nechaly **ovlivnit kvalifikací sporu navrhovatelem**. Podáním žaloby k lidovému soudu potvrdily svou pravomoc i přes existenci rozhodčí smlouvy a námitek ze strany žalované. Tímto se žalobci vyhýbali pravomoci rozhodčího soudu a žalované strany jen přihlížely. V tomto kontextu se jednalo o otázce arbitrability ve sporech z mimosmluvních závazků. Z článku 2 rozhodčího zákona vzniká nejistota ohledně sporů s mimosmluvních závazků ve srovnání s ustanovením článku II odst. 1 Newyorské úmluvy o uznání a výkonu rozhodčích nálezů a článku 1 odst. 1 Vzorového zákona UNCITRAL, které výslovně vymezují svou působnost na spory ze smluvních a mimosmluvních sporů. Zde zastáváme jednoznačný názor, že spory z majetkových práv v sobě zahrnují rovněž spory z mimosmluvních právních vztahů.

Přístup k mimosmluvním závazkům byl v čínské praxi vyjasněn v roce **1998**, kdy se **Nejvyšší soud ČLR vyjádřil k arbitrabilitě sporů z mimosmluvních vztahů**, ledaže si strany smluvně ošetřily, že jsou takové spory vyloučeny z rozhodčího řízení. Tento **trend** se v následujících letech promítl do řádů jednotlivých čínských rozhodčích soudů. Tímto poukazujeme na to, že vzhledem k nejasné pozici sporů z mimosmluvních právních vztahů před lidovými soudy by případná novela rozhodčího zákona ČLR mohla do ustanovení článku 2 zahrnout vedle sporů ze smluv a z majetkových práv a hodnot rovněž spory s těmito právy související.

Literature:

- Born, G. B.: International arbitration and forum selection agreements: drafting and enforcing, Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2006, ISBN 978-90-411-2528-0.

- Born, G. B.: International commercial arbitration: commentary and materials, Ardsley: Transnational Publishers, 2001, ISBN 978-1-57105-175-9.
- Kong, Yuan: Recent Cases Relating to Arbitration in China, Asian International Arbitration Journal, 2006, roč. 2, č. 2.
- Lew, J. D. M. - Mistelis, L. A. - Kröll, S. M.: Comparative international commercial arbitration, The Hague: Kluwer Law International, 2003, ISBN 90-411-1568-4.
- Lianbin, Song - Jian, Zhao - Hong, Li: Approaches to the Revision of the 1994 Arbitration Act of the People's Republic of China, Journal of International Arbitration. 2003, roč. 20, č. 2.
- Rozehnalová, N.: Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku, Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2008, ISBN 978-80-7357-324-9.
- Rubino-Sammartano, M.: International arbitration law and practice, The Hague: Kluwer Law International, 2001, ISBN 978-90-411-1425-4.
- Tweeddale, A. - Tweeddale, K.: Arbitration of commercial disputes: international and English law and practice, Oxford: Oxford University Press, 2007, ISBN 978-01-992-1647-5.
- Xiao, Yongping - Long, Weidi: Enforcement of International Arbitration Agreements in Chinese Courts, Arbitration International, LCIA, 2009, roč. 25, č. 4.
- Yeoh, Friven - Fu, Yu: The People's Courts and Arbitration. A Snapshot of Recent Judicial Attitudes on Arbitrability and Enforcement, Journal of International Arbitration, 2007, roč. 24, č. 6.
- Yuen, Peter: Arbitration Clauses in a Chinese Context, Journal of International Arbitration, 2007, roč. 24, č. 6.
- Explanatory Note by the UNCITRAL secretariat on the 1985 Model Law on International Commercial Arbitration as amended in 2006.

Contact – email

61167@mail.muni.cz